אלא פשיטא דלית ליה ואי דיומיה אמאי תדיר ומקודש תדיר עדיף אלא לאו דלמחר וקתני אין מעכבין זה את זה [א]אלמא כי הדדי נינהו אמר ליה אביי לעולם דאית להו ולקדם ודקא קשיא לך שלא יהא דבר קודם מצוה בעלמא הוא ת"ש [ב]אין פוחתין [ג]מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים כדי לשבת ולשני ימים טובים של ראש השנה היכי דמי אילימ' דאית ליה תמידין ומוספין [א]טובא הוו אלא לאו דלית ליה ושמע מינה תמידין עדיפי לא לעולם דאית ליה והכי קא אמר [ד]אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים ד' ימים קודם שחיטה ומני בן בג בג היא [ה]דתניא בן בג בג אומר מנין לתמיד שטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה תלמוד לומר [1]תשמרו להקריב לי במועדו ולהלן הוא אומר [2]והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום מה להלן טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה אף כאן טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה אמר ליה רבינא לרב אשי הני ששה שבעה הוו דהא איכא [ב]דצפרא [ו]דתלתא בשבתא ולטעמיך תמניא הוו דהאיכא דפניא דמעלי שבתא הא לא קשיא דלבתר דאקריב קאמר

מ"מ

אלא פשיטא דלית ליה. אלא או לתמידין או למוספין: **מבוקרים.** בלא מום שצריך לבודקן שלא יהא בהן מום ארבעה ימים קודם לשחיטה ולהכי צריכין ששה שמא יארעו שני ימים טובים של ראש השנה בחמישי בשבת ויצטרכו בכל יום שנים: **כדי לשבת ולשני ימים טובים של ראש השנה.** אם אירעו ביחד שיהא כדי להקריב שני תמידין ליום: **אילימא דאית להו.** כבשים הרבה: **תמידין ומוספין טובא הוו.** ועשרים ותרתי טלאים בעינן [ד][ותיהוי ששה לתמידין ושש עשרה למוספין]: **ושמע מינה תמידין עדיפי.** דלא אמרינן יקריב הארבעה בשבת לתמידין ולמוספין ויבטל תמידין [ג] יום טוב שני של ראש השנה אלמא תמידין דיום שני עדיפי ממוספי שבת ואע"פ שמוספי שבת מקודש הן (א) ושבת קדוש מיום טוב: **לעולם דאית ליה.** לתמידין ומוספין והאי דלא נקט אלא תמידין משום [ד] דבמבוקרין ארבעה ימים קודם שחיטה קאמר לתמידין הוא דבעינן ביקור ארבעה ימים אבל מוספין לא: **שמירה שמירה לגזירה שוה.** מה פסח מבוקר ד' ימים דמקחו בעשור ושחיטתו בי"ד אף תמיד טעון ביקור ד' ימים: **דהאיכא לפרא דחד בשבתא.** דבשלמא דבין הערבים ודיום שני ושלישי איכא למימר שיחזור ביום ראשון אחר טלאים מבוקרים ארבעה ימים קודם אלא במוצאי שבת לא יכול לחזור ומה יקריב לבוקר. והא דנקט חד בשבת היינו כי הוי ראש השנה חמישי וששי והוא הדין נמי אי הוי ראש השנה בראשון ושני מצי למיפרך והאיכא לפרא דשלישי בשבת: **דפניא דמעלי שבתא.** דקא סלקא דעתך דקודם שהקריב תמיד של בין הערבים של ערב שבת קאמר דליהוו ששה. והוא הדין דמצי למיפרך דפניא דמעלי יומא טבא היכי דהוי ראש השנה חמישי וששי: **דלבתר דמקריב.** תמיד של בין הערבים קאמרינן דליהוו שש:

ה"ג

העולה והשתא ליפרוך ממתניתין ה] ט) דדרשא מהא איפכא דעולת הבקר קדמה ברישא לכך נראה לפרש דמהכא לא נפקא לן אלא הקטרה דכולי קרא בהקטרה איירי ומהתם נפקא לן עבודת דם דכתיב תעשו משמע עשיית הדם ופ' הגזול [קמא](ב"ק קיא.) איצטריך לאיתויי האי קרא דהא לא כתיב אלא הקטרה אשה ריח ניחוח קמי תמיד ודלמא הקטרת מוסף קדמה ועשיות בתר ו) י] הכי (מלבד איכתיבו) כדכתיב (במדבר כח) מלבד עולת ז) התמיד תעשו את אלה תימה למה לי קרא דתמיד קודם למוסף תיפוק לי' דתדיר קודם דאע"ג דקדמי בקרא אמרינן בזבחים (ד' פט.) דמוספי חודש קדמי למוספי ר"ה השנה אע"ג דכתי' מלבד עולת החדש לבסוף ואי מיפסיל ח) ביולא ניחא ובסמוך נפקא דלא מיפסיל וי"ל דהיא גופא שמעינן ט) מה עולה שאין לאחר אף על גב דכתיב מלבד לבסוף והא דאמרינן בריש כל התדיר (זבחים דף פט:) יכול יהא חטאת קודמת למעשה עולה משום דכתיב ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה ת"ל ופר שני בן בקר תקח לחטאת יכול תהא עולה קודמת לכל מעשיה ת"ל ועשה וגו' הא כילד דם חטאת קודם לדם עולה מפני שמרצים אברי עולה קודמין לחטאת מפני שכולה כליל אלמא בעי לאקדומי אפי' י) מהקטרה אע"ג דכתיב ועשה דלא משמע אלא עשיית הדם לאו מילתא היא דכיון דגלי גבי תמידין הוא הדין נמי התם אי נמי מוהקריב את אשר לחטאת ראשונה הוה קא דריש דמייתי דרשינן (זבחים דף ל.) זה בנה אב כל החטאות קודמות לעולה אי נמי אי לאו כ) קרא ה"א מאי דבעי בהקטרה מקדים ברישא ותימה למה לי קרא דהעולה בלא האי קרא נמי תיפוק לי מיוקדם דבר שנאמר בו בבקר מדבר שלא נאמר בו אלא ביום דמשמע בעילומו של יום דמייתי שמעינן בפרק תמיד נשחט (פסחים נח.) דמוספין קרבי עד שש והכי אמרינן פרק אמר להם הממונה (יומא דף לג.) קטורת קודם לאברים יוקדם דבר שנאמר בו בבקר בבקר לדבר שלא נאמר בו אלא בבקר וי"ל אהא לא קשיא מידי דאי לאו העולה הוה דרשינן מלבד כדבעי למדרשי' בהגזול קמא (ב"ק דף קיא.) אלא אי קשיא ליסתוק ממלבד ואי מיפסיל בכך ל) נראה שפיר דמההוא לא שמעינן פסול אי נמי מיוקדם לא שמעי' אלא שמצוה להקדים אבל אם הקדים ושחט יגמור ומהכא שמעינן דלא ותימה הא דאמרינן ריש עירובין (דף ג.) שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין ותיפוק לי דא"כ אקדמינהו קודם תמיד דפשטא דמילתא משמע קודם שנפתחו באותו יום וכן נמי לקמן פרק שתי מדות (דף פט:) עולת תמיד ששחטה שלא לשמה כשרה ואמאי הא קודם תמיד איתעביד מיהו מהתם לא קשיא מידי דשחיטה לאו עבודה היא דלא הויא בכלל עשיה מיהו תימה דאמרינן פ' אמר להן הממונה (יומא דף כט.) ופרק שתי הלחם (לקמן דף ק.) לא זו בלבד אמרו אלא אפי' עולת העוף שנמלקה ומנחה שנקמצה תצא לבית השריפה ואלילה קאי ותיפוק לי' דקמי תמיד עבדינהו אבל משום קודם פתיחת דלתות ההיכל לא מיפסלי דלא כתיב בהו פתח ושמא כיון דלאכתי לא מטא זמן תמיד קרא לא איירי בהכי אי נמי לא מיפסיל בשביל כך כדמסקינן הכא למצוה בעלמא וכן משמע פ' תמיד נשחט (פסחים דף נט.) דעשה דפסח ועשה דאכילת קדשים דחי לעשה דהשלמה דדרשינן עליה השלם כל הקרבנות כולם ואי הוה מיפסל לא שייך ביה דחייה ועליה השלם מהאי קרא (ויקרא ו) דוערך עליה העולה הוא דדרשינן וכיון דהתם לא מיפסל הוא הדין הכא וכן משמע נמי שלהי מי שהיה טמא ז] (שם דף צח.) בכור שנתערב בפסח אם חבורת כהנים יאכלו ונתערבו מחיים קאמר מדפריך בגמ' והא אין מביאין קדשים לבית הפסול מ) [ופי' רש"י] והוה ליה למימר ירעו עד שיסתאבו וזמן שחיטת פסח אחר תמיד הוא ואפי' הכי לא מיפסיל הבכור וכן משמע נמי בהאשה (שם דף פח:) חמשה שנתערבו עורות פסחיהן [זה בזה] ונמצאת יבלת באחד מהן [כו'] ופטורין מלעשות (פסח ראשון ו) פסח שני ופריך טובא ונייתי פסח שני וניתני במותר פסח ח] ודחיק טובא לשנויי והשתא אי מפסיל מאי קשיא ליה הא פסח שני זמנו נמי אחר תמיד דלא חשיב ליה בין דברים שבין פסח ראשון לפסח שני ואם כן אי שלמים הוי דמותר הפסח קרב שלמים הא מיפסלי ואין לומר דעשה דפסח דחי לעשה דהשלמה דהא לא הוי אלא ספיקא בעלמא ומיהו קשיא בהכי כיון דליכא איסורא דאורייתא היכי מקריבין לכתחלה ואין לומר דמשום ספיקת פסח דחי ליה איסורא דאורייתא ותו דמסקינן התם דמשום סמיכה שבקינן ליה דליכא נמי אלא מצוה בעלמא וגבי בכור ט] דוחה נמי י) (דבמותר הפסח איירי) לכך נראה דודאי בתמיד של שחר דכתיב תעשו הוא דמעכבי עשיות דדם אבל בתמיד של ערב לא מעכבא אלא הקטרה דכולי קרא בהקטרה איירי וכן משמע בריש תמיד נשחט (שם דף נט.) דמוקי לה בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה אי נמי בבהמה ומעלה ומלינה בראשו של מזבח ואי קרא לא איירי אלא בהקטרה ניחא דלא מעכבא אלא הקטרה דעליה השלם כל ההקטרות כולן משמע אבל אי מתעשו נפיק דמסתבר לאשווי תמיד של שחר לתמיד של ערב מאי טעמא לא מעכבא נמי עשייה והשתא ניחא דהכי איירי בשלא הקטיר התמיד דהקטרת אימורים כל הלילה כדדרשי' לעיל (דף כו:) ס) והוא דריש תמיד נשחט דמוקי לה בחטאת העוף לא בעי לאוקומה כי האי גוונא דאם כן מאי דמייה איכא אבל השתא איכא דמייה מדרבנן מיהא גזירה אטו הקטרה מיהו בשמעתין מוכח דלא הוי אלא למצוה ותימה דבפ' אלו דברים (פסחים עג.) אמרינן שחטו ונודע שמשכו ידיהם קודם או שנטמאו ישרף מיד ופריך ואי אמרת לא בעי עקירה פסולו מחמת מאי הוי ששחטו אחר תמיד של בין הערבים אלמא בהכי מיפסיל וי"ל דהאי דנשרף לפי שלכתחילה אסור להקטירו וממילא יפסל והא דאין מעלה ומלינה דקסבר לינה מועלת בראשו של מזבח ואע"ג דהקטרת אימורים לא מעכב כי אבדו כשר באלילה הני מילי כי איתנהו להקטרה אבל הכא הא לא איתזו אי נמי מדרבנן אסור י] לזרוק ולפירוש זה לא קשיא מידי מה שמביא ריב"א דתניא יא] בתוספתא דפסחים כל הקדשים שהקריבן קודם תמיד של שחר או שעיכבן אחר תמיד הערב פסולין והשתא אי אמרת דמדרבנן פסולי שלא לזרוק ניחא מיהו הקריבו משמע שהקריב כולו ואדרבה אי בשחטן איירי קשיא קודם תמיד של שחר ע) אפי' אסרינן לזרוק אמאי פסלינן ליה

הלא

עין משפט נר מצוה

קלז א מיי' פ"ח מהל' תמידין ומוספין הלכה כ:

קלח ב ג מיי' שם פ"א הלכה ט:

◆

רבינו גרשום

דאין מעכבין ואי זה שירצה יכול להקדים: אין פוחתין לעולם מששה טלאים המבוקרין ממום כשיעור שצריך לשבת ולב' ימים טובים של ראש השנה שחל להיות אחר השבת לצורך תמידין: היכי דמי דקאמר ששה ולא טפי אילימא דאית ליה כלומר שיכול למצוא כמה טלאים שהוא צורך א"כ אמאי קאמר ששה טלאים מבוקרין לשבת ולב' יו"ט טובא הוו כלומר הרבה יותר מששה מבוקרין היה צריך לצורך תמידיהן ומוספיהן אלא לאו דלית ליה אלא לצורך התמידין וש"מ דתמידין דלמחר עדיפי ממוספין דהאידנא דהא שבקינן להו לצורך תמידין דלמחר ולא עבדינן מינייהו מוספין דשבת: לא לעולם דאית ליה כל צרכו והכי קאמר אין פוחתין מששה טלאין מבוקרין לעולם ואפילו בחול שאין בהן מוסף לצורך ימי השבוע ולא לצורך שבת וב' ימים טובים דווקא: ומני בן בג בג היא וכו'. מה פסח טעון ביקור ד' ימים דכתיב דברו אל כל עדת בני ישראל לאמר בעשור וגו' וכתיב והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר: א"ל רבינא לרב אשי ולמאי דאמרינן מעיקרא כדי לצורך שבת ושני ימים טובים הני ששה טלאים שבעה הוו צריכי דהא איכא תמיד דצפרא דחד בשבא [השתא קא מיירי בב' יו"ט שהן לפני שבתן] לפי שבלילה אינו יכול לחזור אחר תמיד: ולטעמיך תמניא הוו צריך למיהוי ביחד דהא איכא דפניא דמעלי שבתא שהוא לפני ראש השנה וצפרא דתלת בשבא הא לא קשיא דלבתר דאקריב ההוא דפניא דמעלי שבתא קאמר שצריך להיות ששה:

◆

שיטה מקובצת

א] טובא הוו. פ"ה ששה לתמידים ושש עשרה למוספין. ולא נהירא שלעולם אין מוספין של ר"ה קריבין שני ימים שאם באו עדים קודם מנחה למחר חול ואם באו עדים לאחר המנחה אותו היום לא הקריבו (מנחתם) [מוספין] ונראה דלא דק דלא הוי אלא ארבע עשר. תו"ח [א"ה לא הבנתי דבריהם כי לפענ"ד דברי רש"י מכוונים ומדוקדקים דודאי ליכא אלא יום אחד ר"ה וז' כבשים דר"ח וז' כבשים משום ר"ה הרי י"ד ועיין רמב"ם ה' תו"מ פ"ט וב' כבשים למוסף דשבת הרי ט"ז. עכ"ה]: ב] דהא איכא צפרא דחד בשבתא: ג] ויבטל תמידין דיום טוב: ד] משום דמבוקרין: ה] ממתניתין דכל התדיר: ו] בתר הכי דבתר מלבד: ז] טמא (דף צח ע"א) פסח שנתערב בבכורות: ח] במותר פסח ודחי דחוייא טובא: ט] וגבי בכור יש לדחות נמי דבמותר הפסח איירי: י] אסור ליזרוק: יא] בתוספתא דפסחים. עיין תוי"ט יומא (דף כט ע"א):

מסורת הש"ס

א) ערכין יג., ב) ג"ז שם: פסחים נו. מגילת תענית פרק א, ג) גי' רש"י דחד, ד) נ"ק, ה) דדרשינן ממלבד איפכא דעולת הבקר קדמה לכך נראה כו'. נ"ק, ו) מלבד כתיב לכתחי. נ"ק, ז) והבוקר אסר לעולם, ח) גי' רש"ק כדיענד וגי' נ"ק בכך ניחא, ט) מהעולה שאין, נ"ק, י) בהקטרה, נ"ק, כ) היינו ופר בני הקהל לחטאת דלא כהרש"ק, ל) נ"א ניחא, מ) נ"ק, נ) דבמותר הפסח נמי, נ"ק, ס) והא דמוקי לה בחטאת כו', נ"ק, ע) נ"א אפילו מדרבנן אמאי אסורין לזרוק ופסלינן להו.

◆

תורה אור השלם

1. צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו: במדבר כח ב

2. והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים: שמות יב ו

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושמע מינה וכו' דשבת קודם:

◆

מוסף רש"י

תמידין ומוספין טובא הוו. קס"ד כדי לשבת ולשני ימים טובים דווקא קאמר, דלהכי בעינן ששה שאם יחלו יחד שבת ושני ימים טובים של ר"ה ולא יוכלו לבקר יהיו להם אלו מוכנים (ערכין יג.). ד' ימים קודם שחיטה. ומשום הכי בעינן ששה לעולם דבשעת חינוך נתנו שם ששה, שיהיו מבוקרין ד' ימים קודם לכן ונטלו יום ראשון שנים לתמידים ונתנו שנים תחתיהם ויבקרום, ביום שני נטלו שנים מן הארבעה הנותרים ונתנו שנים תחתיהם ויום שלישי נטלו שנים הנותרים מן הראשונים ונתנו שנים תחתיהן וכן לעולם נוטלים שנים ונותנים שנים, ואותן שנתבקרו ונתנו שם יום ראשון ראויים ליום רביעי ואותן שניתנו בשני ראוין בחמישי, וכן חוזרין חלילה לעולם, ונמצאו כל התמידים הנשחטין מבוקרין ד' ימים קודם שחיטה עם יום הביקור ויום השחיטה כך שמעתי. וקשיא לי הא לא דמי לארבעה ימים דפסח דביקורו בעשור ושחיטתו בי"ד הרי ארבעה ימים לבד מיום השחיטה, ולכך נראה בעיני דבחינוך ניתנו שם ביום חינוך ששה דקתני במתני' הכי משמע אין פוחתין מששה כלומר שאפילו כשיטלו השנים שבכל יום נשתיירו שם ששה מבוקרין ולאחר כך קודם הלילה יבקרו שנים ויתנו שם, והכך הולל ולמתנו לאחר בשבת נטילת השנים לא קחשיב להו, ל"א שיתנה בעלמא דכי היכי דכי מקלעי שבת ור"ה גבי הדדי מיבקר הטלא דשלישי בשבת בע"ש, דהא לא מנו קודם היום לכך ינקום עלה ולבקרו בשבת כדי ארבעה ימים קודם שחיטה, הכי נמי לעולם בעינן ד' ימים קודם שחיטה (שם).